

ПРО ПОЗИТИВНІ МОМЕНТИ «ТІНЬОВОЇ» ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ

Писаренко В. Ю., студент

Науковий керівник: Ковальова Т. В., к. е. н., доцент

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Витрати на оплату праці є постійною та невід'ємною складовою затрат суб'єктів господарювання. Тож неможна не приділити увагу основній проблемі обліку доходів і витрат підприємств в Україні: проблема повноти і своєчасності їх відображення в системі обліку. Переважна їх більшість підприємств України, показує власні витрати і доходи не в повному обсязі. За даними проведеного аналізу спеціалістами газети «Все про бухгалтерський облік», рівень невідображених доходів коливається від 30 до 70 %, а витрат - від 10 до 50 %. Витрати відображають більш повно, ніж доходи. Це пов'язано з тим, що витрати важче приховувати, адже їх легше проконтролювати, ніж надходження [1]. В першому кварталі 2018 року рівень тіньової економіки був на 4 % менше, ніж за аналогічний період 2017-го – про це свідчать підрахунки Міністерства економічного розвитку і торгівлі. У нашій країні низька зарплатня, а податкове навантаження на фонд оплати праці доволі високий, тож МЕРТ знизив рівень ЄСВ (відрахування до Пенсійного фонду та Фонду соціального страхування) з 41 % до 22 %. [2]. У структурі витрат підприємства поза обліком залишаються витрати на оплату праці та соціальні заходи. Ці витрати покриваються за рахунок «тіньових доходів», які з'являються на підприємстві у результаті реалізації не облікованої продукції (робіт, послуг).

Проблемами заробітної плати, в тому числі, і отримання її у «конвертах», переймалась значна кількість економістів. Серед них: Базилевич В., Варналій З., Коляда Т., Лібанова Е., Мазур І., Мандибура В., Носова Є., Швабій К. та ін. Уцілому їх праці були присвячені вивченню причин тінізації економіки в частині заробітної плати та розгляду шляхів подолання цієї проблеми. Це явище завжди трактується, як негативне, ми ж пропонуємо звернути увагу на позитивні моменти цього явища, це сі стало метою нашого дослідження.

Методи оцінки тіньової економіки (до неї входить і «тіньова заробітна плата») різні, відповідно і різні результати. Наприклад, Фрідріх Шнайдер, професор університету Лінца, оцінював середній

рівень тінізації української економіки до 2007 року на рівні 49,7 % (поки Держстат давав 15,5 %). Влітку 2017 року міжнародна Асоціація дипломованих сертифікованих бухгалтерів (АССА) опублікувала рейтинг країн з найбільшою часткою тіньової економіки. Серед 28 країн Україна втрапила до трійки “лідерів”. АССА оцінила рівень тіньової економіки України в 1,95 трлн грн або 45,96 % від українського ВВП. Гірше нас справи лише в Нігерії та Азербайджані [2].

Віто Танзі, економіст МВФ сформулював тіньову економіку як частину валового національного продукту, яка через її відсутність у звітності та/або заниження її величини не відображена в офіційній статистиці [3]. При цьому використано статистичний підхід до визначення сутності цього поняття. Це визначення свідчить про те, що економіка працює, більше того, вона створює блага, а отже уже це є позитивом.

Серед позитивних моментів цього явища слід відзначити наступне: «тіньова» заробітна плата під час кризи виступає у якості резерву для частини громадян, які втрачають роботу. Ураховуючи нестабільність економічної та політичної ситуації в нашій країні, це явище є своєрідною «подушкою безпеки» для населення.

Таким чином, дуалістичний характер тіньової економіки в частині не виплати заробітної плати має, як позитивний, так і негативний вплив на національну економіку, це складне соціально-економічне явище, наявне в будь-якій країні. В умовах нестабільної економіки та політичної кризи це явище може захистити певні верстви населення.

Література.

1. Процина Т. Трудові гарантії інвалідів/ Т. Процина // Все про бухгалтерський облік. – 2016. – № 14. – С. 14.
2. 40 % Діяльності українців заховано в сутінках. Чому тіньова економіка - це не так вже й страшно [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://espresso.tv/article/2017/11/06/tinova_ekonomika.
3. Tanzi V. The Underground Economy in the United States Abroad / V. Tanzi. – Lexington, Mass: Lexington Books, 1982. – 70 p.